

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 11. juni 2020
Kontor: Koncerndigitaliseringsenheden
Sagsbeh: Emil Sølvér Rehling
Sagsnr.: 2020-0119-0036
Dok.: 1492700

Orientering om politikredsens gennemgang af sager efter fejl i softwareværktøj

1. Folketingets Retsudvalg blev den 30. april 2020 orienteret om, at Rigsadvokaten havde orienteret chefanklagerne og de regionale statsadvokater samt Domstolsstyrelsen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Advokatsamfundet og Danske Advokater om konstaterede fejl ved udlæsning af data fra iOS-enheder.

Rigspolitiet og politikredsene har nu gennemgået de potentielt berørte sager.

2. Rigspolitiet modtog den 18. marts 2020 en orientering fra en it-leverandør om, at leverandøren havde konstateret fejl i to softwareværktøjer, som politiet anvender til udlæsning og analyse af data fra mobile iOS-enheder, eksempelvis iPhones. Det ene softwareværktøj anvendes af specialister i Nationalt Cybercrime Center (NC3) i Rigspolitiet, mens det andet værktøj anvendes bredt til teknisk efterforskning i politikredsene.

Fejlen i NC3's værktøj havde stået på siden oktober 2017, og indtil den blev rettet den 26. marts 2020. Fejlen i politikredsens værktøj havde stået på fra 17. december 2019, og indtil den blev rettet den 16. marts 2020. I perioden fra modtagelsen af leverandørens orientering og frem til 23. april 2020 arbejdede Rigspolitiet på at afdække omfanget af fejlene samt at orientere politikredsene herom.

Fejlene havde betydning for de data, som kunne udlæses fra eksempelvis konfiskerede smartphones i forbindelse med efterforskningen.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Fejlene betød i begge tilfælde, at tidsstemplingen af visse digitale data fremstod forkert, når data blev udlæst fra enheden til politiets analyseværktøjer. Den fejlagtige tidsstempling kunne eksempelvis betyde, at nogle informationer (metadata) om, hvornår en fil (eksempelvis et billede) er oprettet, hvornår den senest er åbnet, og hvornår den senest er redigeret, ikke fremstod korrekt.

Rigspolitiet har oplyst, at fejlene er et eksempel på de usikkerheder, der knytter sig til arbejdet med digital efterforskning, hvor ingen af de komplekse værktøjer på markedet er fejlfrie. Risikoen for fejl skal endvidere ses i lyset af, at data kan være forvansket på enheden, inden enheden kommer i politiets varetægt. Det tilstræbes derfor, at data valideres eksempelvis på tværs af mindst to analyseværktøjer eller ved at sammenholde data med øvrige spor m.v., når det anvendes til efterforskning, og inden det fremlægges i retten.

3. Rigspolitiet og politikredsene har siden den 30. april 2020 arbejdet med at afdække konsekvenserne af fejlene for konkrete sager.

Efter en gennemgang er der konstateret 172 fejlbehæftede udlæsninger af data fordelt på 146 sager som følge af fejlen i NC3's softwareværktøj. Gennemgangen viste endvidere, at fejlen i politikredsens softwareværktøj har medført 264 fejlbehæftede udlæsninger af data fordelt på 169 sager.

Alle identificerede sager er nu gennemgået af politikredsene. I to tilfælde vurderede Rigspolitiet indledningsvist, at det ikke kunne udelukkes, at fejlene muligvis kunne have haft betydning for sagerne.

Justitsministeriet anmodede derfor Rigsadvokaten om en vurdering af de to sager til brug for orienteringen af Retsudvalget, og Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”Rigsadvokaten har anmodet Statsadvokaten i København om en udtalelse herom.

Statsadvokaten i København har i den forbindelse oplyst følgende:

I den ene sag blev to tiltalte ved Retten på Frederiksbergs dom af 7. juni 2018 idømt fængsel i 12 år bl.a. for i forening at have indført ca. 40 kg amfetamin og 10 kg MDMA fra Tyskland til Danmark. De tiltalte blev i den forbindelse frifundet for den del af tiltalen, der vedrørte røveri efter straffelovens § 288, stk. 1,

nr. 1, som omhandlede et udbytte i form af smykker til en værdi af ca. 11.000.000 kr. fra en smykkeforretning. Den ene af de tiltalte blev dømt for hæleri efter straffelovens § 290, stk. 1, af de pågældende smykker. Østre Landsret stadfæstede dommen den 16. maj 2019.

Det fremgår bl.a. af sagens oplysninger, at gerningsmændene til røveriet flygtede på en scooter. I bevismaterialet i sagen indgik i forbindelse med sagens behandling i landsretten et billede af en knallert/scooter af samme type som den, der formentligt blev anvendt ved røveriet.

Billedet er udlæst af Rigspolitiet (NC3) fra en af de tiltaltes telefon efter byrettens afgørelse og er således kun indgået i sagens behandling ved landsretten. Rigspolitiets gennemgang af sager omfattet af fejl i softwareværktøj til udlæsning af mobile enheder har vist, at tidsstempet på billedet af knallerten er fejlbehæftet.

Det fremgår af udskrift af retsbogen fra Østre Landsret, at den pågældende tiltalte har forklaret, at knallerten på det omhandlede billede tilhørte hans granfætter, og at han ikke husker, hvornår fotografiet er taget.

Landsretten lagde ved afgørelsen vægt på, at der heller ikke efter bevisførelsen for landsretten var ført det til domfældelse i en straffesag tilstrækkelige bevis for, at de tiltalte havde begået røveriet.

Det er sammenfattende Statsadvokaten i Københavns vurdering, at det pågældende billede, herunder den fejlagtige datering af dette, ikke har haft betydning for sagens udfald i forbindelse med landsrettens behandling af straffesagen.

I den anden sag blev en tiltalt ved Københavns Byrets dom af 27. marts 2019 straffet med fængsel i 5 år for forsøg på manddrab efter straffelovens § 237, jf. § 21, ved at have forsøgt at dræbe forurettede i sagen med mindst 23 knivstik.

Det fremgår af udskrift af retsbogen, at tiltalte under sagen erkendte at have påført forurettede størstedelen af de stik og snit, tiltalen vedrørte. Retten lagde i forbindelse med straffastsættelsen til grund, at tiltalte gennem nogle måneder havde været udsat for et pres bl.a. som følge af forurettedes hyppige kontakt til tiltaltes moder og tiltaltes tilstedeværelse og adfærd ved og i opgangen til lejligheden, hvor tiltalte boede. Dette blev tillagt vægt i formildende retning.

I sagens bevismateriale indgik et antal fotos udlæst fra tiltaltes moders telefon, herunder billeder af skader på en eller flere

kvinder. Tiltaltes moder forklarede om billederne bl.a. i retten, at hun ikke kunne sige noget om dateringen af billederne.

Rigspolitiets gennemgang af sager omfattet af fejl i softwareværktøj til udlæsning af mobile enheder har vist, at tidsstemplet på de pågældende billeder er fejlbehæftede.

Det er sammenfattende Statsadvokaten i Københavns vurdering, at de fejlbehæftede tidsstempler på billederne har været uden betydning for udfaldet af sagen, idet dette ikke er indgået i rettens vurdering af skyldspørgsmålet. Det er samtidig Statsadvokaten i Københavns vurdering, at de fejlbehæftede tidsstempler på billederne ikke har haft betydning for strafudmålingen i sagen.

Rigsadvokaten kan henholde sig til det af Statsadvokaten i København oplyste. Der er således tale om en sag, hvor der skete frifindelse, og en sag, hvor der skete domfældelse, og det er samlet set Statsadvokaten i Københavns vurdering, at de fejlbehæftede tidsstempler ikke har haft betydning for sagernes udfald.

Rigsadvokaten kan i øvrigt oplyse, at de regionale statsadvokater i 2020 gennemfører et tematiseret tilsyn med brugen af tekniske beviser i straffesager. Rigsadvokaten har indledt en dialog med de regionale statsadvokater med henblik på at vurdere behovet for eventuel yderligere tilsynsmæssig opfølgning på de af Rigspolitiets konstaterede fejl i softwareværktøj til udlæsning af telefoner mv.”

Rigsadvokaten henholder sig således til det af Statsadvokaten i København oplyste, og det er samlet set Statsadvokaten i Københavns vurdering, at de fejlbehæftede tidsstempler ikke har haft betydning for sagernes udfald.

I alle øvrige afsluttede sager har politikredsene vurderet, at fejlene ikke har haft betydning for sagen. Det skyldes for eksempel, at de udlæste data ikke blev anvendt i retten, eller at data blev anvendt uden de pågældende tidsstempler. Hertil kommer et antal sager, der er afsluttet efter retsplejelovens § 721, stk. 1 og 2, om påtaleopgivelse eller § 749 om ikke at indlede eller fortsætte efterforskning af en sag.

I alle verserende sager, som er under efterforskning eller fremsendt til retten, har politikredsene efter behov genindlæst datasættet, så det fremstår uden fejl. Endelig har kredsene sikret, at der tages de nødvendige forbehold ved behandlingen af sagerne, herunder blandt andet ved i retten at kunne fremlægge det faktaark med en beskrivelse af fejlene, som NC3 har udarbejdet.

4. Rigspolitiet har oplyst, at man er i den afsluttende fase af arbejdet med en ”varedeklaration”, som beskriver de fejlkilder og usikkerheder, der knytter sig til data udlæst fra mobile enheder. Lignende varedeklarationer af bevismidler kendes blandt andet fra teledata.

Rigspolitiet har desuden oplyst, at man løbende arbejder med at afdække markedet og validere de værktøjer, der er til rådighed. Det er dog Rigspolitiets vurdering, at man generelt må lægge til grund, at komplekse it-værktøjer til teknisk efterforskning ikke er fejlfrie.

Endelig har Rigspolitiet sammen med politikredsene planlagt og igangsat en række initiativer for at løfte kompetencerne inden for digital efterforskning. Herudover gennemfører politiet i øjeblikket et projekt med fokus på kvalitetssikring af digitale analyser. Ligeledes har Rigspolitiet påbegyndt et arbejde med at beskrive standardmetoder og -procedurer for sikring og analyse af digitale data fra beslaglagte enheder.

Nick Hækkerup

/

Jakob Lundsager